

Sygn. akt I ACa 736/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Kaźmierska
Sędziowie:	SA Halina Zarzeczna (spr.) SO del. Tomasz Żelazowski
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy ze skargi S. O.

przy udziale (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko S. O.
o zapłatę, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 31 marca 2009 r., sygn. akt VIII GC 223/08

na skutek apelacji skarżącego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. akt VIII GC 21/13

oddala apelację.

T. Żelazowski W. Kaźmierska H. Zarzeczna

Sygn. akt I ACa 736/13

UZASADNIENIE

Pozwany S. O. w dniu 28 listopada 2011 r. złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 31 marca 2009 r., wydanego w sprawie VIII GC 223/08, z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko S. O.. Jako podstawę wznowienia skarżący wskazał art. 401 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. Złożył wniosek o uchylenie wyroku w całości i oddalenie powództwa spółki (...). Skarżący podniósł, że o toczącym się postępowaniu i wydanym wyroku dowiedział się w dniu 17 listopada 2011 r., kiedy to doręczono małżonce skarżącego odpis pozwu wniesionego przez spółkę (...) do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Południe (sygn. akt V RC 307/11). Odnośnie żądań pozwu w sprawie VIII GC 223/08 skarżący

(pozwany) podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda oraz zarzut nieistnienia wierzytelności dochodzonej pozwem.

W odpowiedzi na skargę powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania. Wskazał, że przed wystąpieniem na drogę sądową kilkakrotnie podejmował próby polubownego zakończenia sprawy, kierując kolejne wezwania na adres prowadzonej działalności oraz znanego mu miejsca zamieszkania pozwanego.

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, w sprawie o sygn. akt VIII GC 296/11, oddalił skargę o wznowienie postępowania oraz zasądził od skarżącego S. O. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 3.600 zł tytułem kosztów postępowania.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że w niniejszej sprawie nie zaistniały podstawy do wznowienia postępowania albowiem w sprawie o sygn. akt VIII GC 223/08 nie doszło do naruszenia przepisów prawa. W sprawie tej podjęto próbę doręczenia pozwu na adres podany w pozwie, następnie zaś w uwagi na nieskuteczność doręczenia ustanowiono, zgodnie z treścią art. 144 § 1 k.p.c., kuratora sądowego.

Po rozpoznaniu apelacji skarżącego S. O. od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 21 listopada 2012 r. (sygn. akt I ACa 633/12) uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że ustanowienie kuratora sądowego dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego nastąpiło przedwcześnie. Zaniechanie wszelkich prób uzyskania adresu S. O. sprawiły, że w momencie wyrokowania w sprawie VIII GC 223/08 nie istniały przesłanki do ustanowienia kuratora na podstawie art. 144 k.p.c. Uchylając wyrok Sąd Apelacyjny stwierdził, że ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy przyjmie, że zachodzi przesłanka do wznowienia postępowania i w związku z tym przeprowadzi postępowanie w celu weryfikacji zgłoszonych w skardze zarzutów merytorycznych, dotyczących przedawnienia i nieistnienia roszczenia objętego pozwem w sprawie VIII GC 223/10.

W trakcie ponownego rozpoznania sprawy na rozprawie w dniu 3 lipca 2013 r. pełnomocnik powoda wskazał, że podstawą prawną powództwa jest przepis art. 415 k.c. Podniósł, że w chwili obecnej toczy się postępowanie przygotowawcze przeciwko skarżącemu o przestępstwo przewłaszczenia kontenerów będących przedmiotem sprzedaży. Powołując się na treść art. 442¹ § 1 k.c. pełnomocnik stwierdził, że w sprawie ma zastosowanie 20. letni termin przedawnienia.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy ze skargi pozwanego S. O. przy udziale powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko S. O. o zapłatę, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 31 marca 2009r. sygn. akt VIII GC 223/08 Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 3 lipca 2013r. oddalił skargę oraz zasądził od pozwanego S. O. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 6.300 zł tytułem kosztów postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcie oparto na następujących ustaleniach faktycznych i prawnych:

W dniu 12 października 2005 r. pozwany S. O. zawarł z powodem (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S. umowę sprzedaży, na podstawie której sprzedał spółce (...) sześnaście kontenerów za kwotę 150.304 zł, co zostało potwierdzone wystawioną przez pozwanego fakturą VAT nr (...). Należność za przedmiotowe kontenery została przez spółkę (...) uregulowana w formie kompensaty wzajemnych wierzytelności. W piśmie z 27.12.2005r. powód przedstawił pozwanemu stan aktualnych rozliczeń pomiędzy stronami w związku ze skupem złomu. Jednocześnie powód wezwał pozwanego do przekazania 16 kontenerów sprzedanych powodowi w dniu 12.10.2005 r.

Pismami z dnia 11.07.2007r., 28.09.2007r. spółka (...) wzywała pozwanego do zwrotu szesnastu oznaczonych kontenerów w terminie 7 dni. Ostatnie wezwania pozwanego do wydania kontenerów w ilości 16 sztuk (wymienionych z numerów) powód skierował pismami z dnia 3.06.2008r. wysłanymi na dwa adresy pozwanego: zamieszkania i prowadzonej działalności gospodarczej. Pierwsze z wezwań odebrał osobiście pozwany, a drugie jego pracownik. Wszystkie wezwania okazały się bezskuteczne.

Pracownik powoda U. C. na przełomie stycznia/lutego 2009 r. udała się do W. do miejsca, gdzie według oświadczenia pozwanego kontenery te miały zostać pozostawione. Okazało się wówczas, że kontenery te nigdy nie znajdowały się w podanym przez pozwanego miejscu.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2009 r., w sprawie VIII GC 223/08, z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko S. O., Sąd Okręgowy w Szczecinie umorzył postępowanie w sprawie o wydanie (pkt 1. sentencji), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 150.304 zł (pkt 2.) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.283 zł tytułem kosztów procesu (pkt 3.).

Wyrok uprawomocnił się w dniu 22 kwietnia 2009 r.

Ustalając powyższe Sąd Okręgowy wskazał, że mając na uwadze wskazania Sądu Apelacyjnego w Szczecinie zawarte w wyroku z dnia 21 listopada 2012 r. (I ACa 633/12) przesądzone zostało zaistnienie podstawy wznowienia postępowania z przepisu art. 401 pkt 2 k.p.c.. W konsekwencji - w świetle treści art. 412 § 1 k.p.c. – koniecznym było ponowne rozpoznanie sprawy, w tym odniesienie się do zarzutów merytorycznych podniesionych przez pozwanego S. O. w skardze o wznowienie postępowania.

Sąd I instancji wskazał, że z argumentacji pozwu wynika, że powód wywodził swoje roszczenie o zapłatę z faktu niewykonania przez pozwanego umowy sprzedaży. Podstawą prawną powództwa był zatem art. 471 k.c. Wskazał przy tym Sąd Okręgowy, że pozwany S. O. w skardze o wznowienie postępowania nie kwestionował faktu zawarcia umowy sprzedaży oraz uiszczenia przez powoda ceny w formie kompensaty wzajemnych wierzytelności. Nie oponował także przeciwko twierdzeniom powoda o braku wydania przez pozwanego kontenerów będących przedmiotem umowy sprzedaży, jak również o ich wartości, odpowiadającej kwocie ujętej w fakturze VAT nr (...) z dnia 12.10.2005 r. Pozwany nie podnosił także żadnych okoliczności, które w świetle art. 471 k.c. mogłyby prowadzić do zwolnienia go od obowiązku naprawienia poniesionej przez powoda szkody.

Wobec faktu niewykonania przez pozwanego zobowiązania przyjąć należało, że na gruncie art. 471 k.c., po stronie powoda zaktualizowało się roszczenie odszkodowawcze o naprawienie szkody w wysokości stanowiącej równowartość uiszczonej przez niego ceny (w formie kompensaty wzajemnych wierzytelności) za sporne kontenery.

Obrona pozwanego ograniczyła się jedynie do podniesienia zarzutu przedawnienia oraz faktu nieistnienia zobowiązania. Skarżący przy tym nie przytoczył żadnego uzasadnienia dla poparcia podnoszonych przez siebie twierdzeń. Dostrzegł Sąd I instancji, że zarzuty te wzajemnie się wykluczały. Na gruncie art. 118 k.c. z zarzutu przedawnienia może skorzystać tylko ten przeciwko komu przysługuje roszczenie. Skoro zatem pozwany sformułował zarzut przedawnienia to tym samym przyznał fakt jego istnienia.

W ocenie Sądu dochodzone przez powoda roszczenie jako związane z prowadzoną przez strony działalnością gospodarczą podlega trzyletniemu okresowi przedawnienia (art. 118). Roszczenie o naprawienie szkody jest zobowiązaniem bezterminowym, staje się wymagalne z chwilą wezwania dłużnika do zapłaty (art. 455 k.c.) W niniejszej sprawie powód w swojej korespondencji przedprocesowej wzywał pozwanego jedynie do wydania kontenerów, nie zaś zapłaty ich wartości. Uznać zatem należało, że wezwanie do zapłaty zostało wystosowane dopiero z chwilą doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, z tą też chwilą roszczenie to stało się wymagalne. Nawet zresztą przyjęcie w myśl art. 120 § 1 zd. 2 k.c. wcześniejszej daty wymagalności tego roszczenia nie mogło prowadzić do podzielenia stanowiska skarżącego o jego przedawnieniu, skoro umowa sprzedaży została zawarta w dniu 12 października 2005 r. (k. 13 akt VIII GC 223/08), z tą też chwilą powód najwcześniej uzyskał możliwość żądania spełnienia przez pozwanego

świadczenia wzajemnego. Pozew zaś w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 26 września 2008 r. (k. 2 akt VIII GC 223/08), a zatem przed upływem trzyletniego terminu przedawnienia.

Także rozpatrywanie tego roszczenia na gruncie art. 410 § 1 k.c. nie czyniło twierdzeń pozwanego o jego przedawnieniu za zasadne. Podobnie bowiem jak roszczenie odszkodowawcze z art. 471 k.c. roszczenie o zwrot spełnionego nienależnie świadczenia staje się wymagalne z chwilą wezwania do zapłaty i podlega trzyletniemu terminowi przedawnienia (art. 118 k.c.). W sprawie nie miał również zastosowania wynikający z art. 554 k.c. dwuletni termin przedawnienia albowiem termin ten odnosi się do roszczeń sprzedawcy, powód zaś w niniejszej sprawie dochodził równowartości zwrotu uiszczonyj ceny jako kupujący.

Nadto mając na uwadze zeznania świadka U. C. wskazał Sąd I instancji, że informację o przywłaszczeniu kontenerów przez pozwanego powód powziął na przełomie stycznia/lutego 2009r. Zatem powód dowiedział się o wyrządzonej mu czynem niedozwolonym szkodzie (przewłaszczeniu przez pozwanego kontenerów) dopiero po złożeniu pozwu, nie mogło być zatem mowy o przedawnieniu dochodzonego tym pozwem roszczenia.

W konsekwencji Sąd I instancji stwierdził, że powód sprostał obowiązkowi z treści art. 6 k.c. obligującego go do wykazania zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia. Wobec nieskuteczności podniesionych przez pozwanego zarzutów, zmierzających do zwolnienia się od odpowiedzialności za zapłatę, na podstawie art. 412 § 2 k.p.c., skarga o wznowienie postępowania podlegała oddaleniu.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, który powód (przeciwnik skargi) wygrał w całości, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania ze skargi o wznowienie postępowania oparto na treści art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. przy zastosowaniu § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2008 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się pozwany – skarżący S. O.. W wywiedzionej apelacji zaskarżył wyrok w całości zarzucając:

1. istotne naruszenie procedury postępowania, które miało wpływ na wynik postępowania
2. naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c.
3. uniemożliwienie stronie pozwanej obrony swych uzasadnionych praw
4. dowolną zamiast swobodnej ocenę materiału dowodowego i naruszenie prawa materialnego.

Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę w kierunku oddalenia powództwa względnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o obciążenie strony powodowej kosztami postępowania według norm przepisanych, w tym zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według załączonego spisu.

W uzasadnieniu apelacji skarżący przede wszystkim wskazał, że Sąd nie doręczył pozwanemu odpisu pozwu ani innych pism procesowych, w konsekwencji czego pozwany nie mógł brać czynnie udziału w sprawie. Nadto wskazał, że sąd nie właściwie zastosował art. 6 k.c. , bowiem po grudniu 2005r. strony nadal pozostawały w stosunkach handlowych i rozliczały się kompensatami, przy czym powód nie przedstawił historii tych rozliczeń po 2005r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Kontrola instancyjna zaskarżonego wyroku polegająca na zbadaniu zasadności zarzutów zgłoszonych w apelacji pozwanego, prawidłowości zastosowanych przez Sąd pierwszej instancji norm prawa procesowego i materialnego, sposobu procedowania przez ten Sąd w kontekście ewentualnego wystąpienia przesłanki uniemożliwienia pozwanemu czynnego udziału w rozprawie , a w konsekwencji pozbawienia obrony uzasadnionych interesów pozwanego nie mogła

doprowadzić do wzruszenia wydanego przez Sąd I instancji orzeczenia. Zaznaczyć należy, że zarzuty apelacji dotyczące przepisów prawa procesowego sprowadzić można w pierwszej kolejności do kwestii pozbawienia pozwanego obrony poprzez nie doręczenie odpisu pozwu, jak i dalszych pism procesowych, w tym zgłoszonych w toku postępowania dowodów z dokumentów, nienależytą oceną dowodów i stanu stosunków pomiędzy stronami na datę orzekania, nadto do okoliczności nie wykazania – jak twierdzi pozwany rozliczenia kompensatami w sytuacji gdy strony po 2005r. nadal pozostawały w stosunkach handlowych i nadal rozliczały się kompensatami.

Podkreślenia wymaga że Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 21 listopada 2012r. wydanym w sprawie I ACa 633/12 przesądził zaistnienie podstaw wznowienia, o których mowa w art. 401 pkt 2 k.p.c., zatem zgodnie z dyspozycją art. 386 § 6 k.p.c. powyższą oceną prawną zarówno sąd I instancji jak i sąd II instancji jest związany przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

W konsekwencji jak słusznie wskazał Sąd I instancji sprawa podlega na nowo rozpoznaniu, niemniej w granicach jakie określa podstawa wznowienia.

Zatem skarżący, opierający skargę na konkretnej podstawie wznowienia, ukierunkowuje czynności sądu na ustalenie, czy podana w skardze podstawa wznowienia zaistniała (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 roku, sygn. I PK 82/11, OSNP 2012/23-24/288; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 roku, sygn. III UZ 25/11, LEX nr 1129131; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2011 roku, sygn. III CSK 311/10, LEX nr 960541).

Zgodnie z przepisem art. 412 § 1 k.p.c. Sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach jakie określa wskazana przez skarżącego podstawa wznowienia. Powyższe nie oznacza, jak zdaje się wynikać z uzasadnienia zarzutu zawartego w punkcie I apelacji, że Sąd dokonuje ponownie doręczenia odpisu pozwu i wszelkich pism składanych w toku pierwotnego postępowania. Taki zarzut świadczy o niezrozumieniu instytucji wznowienia postępowania. Trzeba bowiem pamiętać, że wznowienie postępowania nie oznacza powrotu do sytuacji procesowej i faktycznoprawnej istniejącej przed wydaniem orzeczenia objętego skargą. Powyższe oznacza tym samym, że objęty skargą o wznowienie wyrok nie traci bytu ani prawomocności przez sam fakt dopuszczenia wznowienia. Sąd orzekając po ponownym rozpoznaniu sprawy w wyniku wznowienia bierze za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy wyznaczonej w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania.

W tym zakresie skarżący wskazał na istnienie dwóch podstaw wznowienia, po pierwsze, że doszło do przedawnienia roszczenia oraz wskazał na nieistnienie roszczenia. Sąd I instancji szczegółowo odniósł się do obydwu wskazanych wyżej podstaw. Sąd Apelacyjny w całości podziela argumentację Sądu I instancji, zarówno co do braku podstaw do przyjęcia, by w sprawie można było mówić o przedawnieniu roszczenia. Sąd Apelacyjny w powyższym zakresie odwołuje się do uzasadnienia Sądu I instancji nie widząc konieczności przytaczania argumentów wskazanych przez ten Sąd, a które to argumenty Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne. Zresztą nie bez znaczenia jest okoliczność, że w apelacji pozwany nie neguje tych ustaleń Sądu, które wskazują na brak podstaw do uwzględnienia zarzutu przedawnienia. Marginalnie jedynie dodatkowo w tym zakresie należy wskazać, że zgodnie z dyspozycją art. 123 § 1 punkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Powyższe oznacza, że skoro w pozwie zostało zawarte roszczenie o zapłatę, a sam pozew został wniesiony przed upływem trzyletniego terminu przedawnienia, tym samym zgodnie z dyspozycją wyżej przytoczonego artykułu doszło do przerwania biegu przedawnienia.

Niewątpliwie pozwany wnosząc skargę o wznowienie postępowania wiedział o wydanym wyroku, o wznowienia którego wniósł, zatem jako strona postępowania miał możliwość zapoznania się z całością przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego tak by w skardze przywołać wszelkie dowody. Zgodnie bowiem z art. 406 k.p.c. do postępowania ze skargi o wznowienie stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Natomiast z dyspozycji art. 409 k.p.c. wynika, że skarga o wznowienie postępowania między innymi powinna czynić zadość warunkom pozwu. Powyższe oznacza, że skarga powinna odpowiadać zarówno warunkom formalnym

pozwu jako pisma procesowego (art. 126 k.p.c.), jak i kwalifikowanym warunkom pozwu zawartych w art. 187 k.p.c., w tym przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Skoro pozwany podniósł, że doszło do zaspokojenia roszczenia o zapłatę po XII. 2005r. winien tę okoliczność udowodnić. Zatem nie sposób przyjąć, by w sprawie doszło do naruszenia art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.

Nie sposób również przyjąć, aby Sąd I instancji dokonał dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów. W uzasadnieniu powyższego zarzutu apelujący wskazuje przede wszystkim okoliczność nie wykazania przez powoda, że nie doszło do zapłaty. Na tym pozwany buduje zarzut nieistnienia zobowiązania o zapłatę. Jeszcze raz podkreślenia wymaga, że zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. skoro pozwany twierdzi, że faktycznie zapłata nastąpiła po grudniu 2005r., to winien tę okoliczność udowodnić. Pozwany zaś nie zaoferował żadnych dowodów na tę okoliczność, a ograniczył się do niesłusznego wskazania, że te okoliczności (że doszło do zapłaty winien wykazać powód).

Mając powyższe na uwadze apelacja jako bezzasadna zgodnie z dyspozycją art. 385 k.p.c. została oddalona. Powód nie był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, stąd brak rozstrzygnięcia o kosztach.

T. Żelazowski W. Kaźmierska H. Zarzeczna